

ЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

КИСЛЯК Леся Несторівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри загальноправових та гуманітарних дисциплін

Івано-Франківського інституту «Одеська юридична академія»

ORCID: [orcid.org/ 0000-0001-7552-9134](https://orcid.org/0000-0001-7552-9134)

УДК 340.12:174

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2026.1.57>

У статті досліджено етичні засади формування комунікативної культури працівників правоохоронних органів як складової їхньої професійної компетентності. Проаналізовано сутність комунікативної діяльності поліцейського як багаторівневої системи, що включає обмін інформацією, взаємодію та взаємосприйняття учасників спілкування. Розкрито зміст комунікативної компетентності через поєднання мовленнєвих, психологічних та етичних компонентів, зокрема знання мовних норм, здатність до емпатії, саморегуляції та дотримання професійно-етичних стандартів.

Окреслено особливості професійного спілкування працівників правоохоронних органів у різних соціальних групах, з урахуванням їхніх психологічних характеристик і потреб. Визначено роль нормативно-правового регулювання, зокрема правил етичної поведінки поліцейських, у забезпеченні належного рівня комунікативної взаємодії. Особливу увагу приділено функціонуванню комунікації в умовах агресивного комунікативного середовища, що зумовлює необхідність розвитку стресостійкості, емоційного контролю та навичок конструктивного діалогу.

Проаналізовано значення комунікативних стратегій і тактик у конфліктних ситуаціях, роль переговорів як ефективного інструменту ненасильницького впливу та забезпечення правопорядку, а також важливість використання невербальних засобів і ненасильницької комунікації для підвищення рівня довіри громадян до правоохоронних органів.

Зроблено висновок, що комунікативна культура працівника правоохоронних органів є інтегративною характеристикою, яка поєднує професійні знання, мовленнєві навички, етичні цінності та психологічні якості, і виступає ключовою умовою ефективної професійної діяльності та зміцнення авторитету правоохоронної системи.

Ключові слова: комунікативна культура, професійна етика, правоохоронні органи, комунікативна компетентність, професійне спілкування, етичні принципи, конструктивний діалог, переговори, ненасильницька комунікація, професійна діяльність поліцейського.

Постановка проблеми

Професійна діяльність працівників правоохоронних органів належить до складних і соціально значущих видів діяльності, що здійснюються в умовах підвищеної відповідальності, ризику та психологічного напруження. Її специфіка зумовлена постійною взаємодією з різними категоріями громадян, необхідністю оперативного прийняття рішень, а також функціонуванням у динамічному, нерідко конфліктному комунікативному середовищі.

В умовах сучасних суспільних викликів, зокрема правового режиму воєнного стану, трансформації соціальних відносин і зростання рівня суспільної напруги, особливої актуальності набуває проблема формування етичних засад комунікативної культури працівників правоохоронних органів. Саме через комунікацію реалізують

ся ключові функції правоохоронної діяльності, забезпечується ефективна взаємодія між державою та суспільством, формується рівень довіри громадян до органів влади. У цьому контексті комунікативна культура виступає не лише інструментом професійної діяльності, а й важливим чинником запобігання конфліктам, гарантування прав і свобод людини та забезпечення належного виконання службових обов'язків.

Особливістю професійної діяльності правоохоронців є її здійснення в умовах постійного контакту з різними соціальними групами, що відрізняються за віком, статтю, соціальним статусом, рівнем освіти, психологічними характеристиками та ставленням до правових норм. У зв'язку з цим комунікативна культура працівника правоохоронних органів передбачає здатність чітко, логічно й коректно висловлювати свої думки, адекватно оцінювати комунікативну ситуацію та обирати ефективні моделі поведінки. Вона безпосередньо впливає на результати вирішення соціально-правових завдань, сприяє налагодженню взаємодії з населенням і є важливою складовою професійного іміджу правоохоронця.

Водночас професійна діяльність працівників правоохоронних органів часто відбувається в умовах так званого агресивного комунікативного середовища, що передбачає взаємодію з особами, схильними до протидії, агресії або девіантної поведінки. Це зумовлює підвищені вимоги до рівня мовленнєвої культури, етичної свідомості, емоційної саморегуляції та психологічної стійкості працівників.

Низький рівень сформованості комунікативної культури, порушення мовних норм, використання ненормативної лексики, а також прояви професійної деформації можуть призводити до загострення конфліктів, зниження ефективності правоохоронної діяльності та формування негативного суспільного іміджу правоохоронних органів.

У зв'язку з цим особливого значення набуває вдосконалення професійної підготовки працівників правоохоронної сфери, зокрема формування їхньої комунікативно-мовленнєвої культури на засадах професій-

ної етики. Відтак дослідження етичних засад комунікативної культури працівників правоохоронних органів є актуальним як у теоретичному, так і в практичному вимірах, що зумовлює необхідність його подальшого наукового опрацювання.

Стан дослідження проблеми

Питання комунікативної культури працівників правоохоронних органів викликало інтерес багатьох дослідників. Зокрема, Г. Васильєв, Я. Коломінський, В. Куніцина, Л. Петровська, Є. Руденський цікавилися загальними підходами до розвитку комунікативної складової, розглядаючи спілкування як здатність встановлювати й підтримувати контакти з іншими людьми. Комунікація поліцейських була предметом розгляду О. Бандурка, В. Венедіктова, В. Соболева, О. Оверчук тощо. Питання феномену комунікативної компетентності в правоохоронній діяльності розглядала В. Зінченко [1]. О. Землянська вивчала роль комунікативних компетентностей у діяльності працівників поліції [2]. Дослідниками О. Боровець [3], Л. Дунець, А. Павліченко [4], С. Олексієнко, Л. Герман [5], Т. Крашеніннікова [6] та ін. доведено, що комунікативна компетентність є невід'ємною складовою професіоналізму працівників правоохоронних органів.

У ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію» зазначено, що діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням на засадах партнерства, а рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки її ефективності [7]. Це свідчить про те, що для працівників правоохоронних органів, спілкування є одним з основних засобів, за допомогою якого вони виконують та ефективно реалізують власну професійну діяльність. Також у Наказі МВС України «Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських» зазначено, що поліцейський повинен «поводитися стримано, доброзичливо, відкрито, уважно і ввічливо, викликаючи в населення повагу до поліції і готовність співпрацювати» [8]. Враховуючи комунікативну спрямованість правоохоронної діяльності, наявність нормативних вимог до здійснен-

ня цієї діяльності зумовлює необхідність формування у працівників правоохоронних органів комунікативної компетентності як складової їх професійної культури.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі комунікативної складової у професійній діяльності працівників правоохоронних органів в умовах сучасних суспільних трансформацій, правового режиму воєнного стану та підвищеного рівня соціальної напруги. Ефективність реалізації правоохоронних функцій значною мірою залежить від здатності працівників поліції здійснювати професійне спілкування на засадах етики, законності та поваги до прав людини. У сучасних умовах комунікативна культура виступає не лише інструментом службової взаємодії, але й важливим чинником формування довіри громадян до правоохоронних органів, попередження конфліктів та забезпечення правопорядку. Особливої ваги набуває необхідність дотримання етичних стандартів у ситуаціях підвищеної конфліктності, взаємодії з вразливими категоріями населення та в умовах агресивного комунікативного середовища.

Недостатній рівень сформованості комунікативної культури, прояви професійної деформації, порушення мовленнєвих і етичних норм негативно впливають на ефективність правоохоронної діяльності та авторитет поліції. У зв'язку з цим актуалізується потреба у комплексному дослідженні етичних засад комунікативної культури працівників правоохоронних органів та визначенні шляхів її вдосконалення.

Мета і завдання дослідження

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування етичних засад комунікативної культури працівників правоохоронних органів та визначення її ролі у забезпеченні ефективної професійної діяльності.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких **завдань**: розкрити сутність і зміст комунікативної культури як складової професійної компетентності працівників правоохоронних органів; проаналізувати етичні принципи професійного спілкування у правоохорон-

ній діяльності; охарактеризувати особливості комунікативної взаємодії працівників поліції з різними категоріями громадян; дослідити специфіку професійного спілкування в умовах агресивного комунікативного середовища; визначити роль комунікативних стратегій, тактик і переговорів у врегулюванні конфліктних ситуацій; обґрунтувати значення ненасильницької комунікації та етичних стандартів для підвищення ефективності правоохоронної діяльності.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в комплексному дослідженні етичних засад комунікативної культури працівників правоохоронних органів з урахуванням сучасних умов їх професійної діяльності. Зокрема, уточнено зміст поняття комунікативної культури працівника правоохоронних органів як інтегративної характеристики, що поєднує мовленнєві, етичні та психологічні компоненти; розкрито особливості реалізації етичних принципів у професійному спілкуванні в умовах агресивного комунікативного середовища; набуло подальшого розвитку положення щодо значення ненасильницької комунікації як засобу підвищення довіри населення до правоохоронних органів; визначено практичні аспекти вдосконалення комунікативної підготовки працівників правоохоронної сфери на основі етичних стандартів.

Виклад основного матеріалу

Комунікативна діяльність працівника поліції є складною багаторівневою системою, що включає обмін інформацією, взаємодію та взаєморозуміння учасників спілкування. Вона реалізується через вербальні та невербальні засоби, що забезпечують ефективність комунікативного процесу.

Відповідно до чинного законодавства, зокрема Закону України «Про вищу освіту», компетентність визначається як динамічна комбінація знань, умінь, навичок і цінностей, що забезпечують здатність особи до ефективної професійної діяльності. У цьому контексті комунікативна компетентність є складовою професійної ком-

петентності працівників правоохоронних органів, що включає в себе знання мовних норм, уміння будувати діалог, здатність до емпатії, навички саморегуляції, дотримання етичних стандартів тощо. Однією з ключових характеристик професіоналізму працівників правоохоронних органів є здатність ефективно спілкуватися з громадянами, колегами та іншими суб'єктами взаємодії. Л. Мацько визначає мовленнєву культуру як «вміння володіти мовою» [9, с. 7].

Юрист має добре володіти державною мовою, знати мовні правила, серед них, зокрема, правила літературного слововживання, наголошування слів, вибору синонімів, норми правопису, використовувати лексичне багатство та стилістичну різноманітність, правила милозвучності тощо. Важливо не тільки знати, а головним чином культивувати нормовану літературну мову, дотримуватися усталених літературних норм і тим самим пропагувати зразкову літературну мову як ознаку високої культури спілкування [10, с. 220].

Від умілого використання лексичних можливостей мови, її виразності залежать ясність вираження думок, їх правильне сприйняття. Словесна неохайність чи обмеженість мовних засобів можуть зіпсувати не тільки авторитет виступаючого, а й престиж самої позиції, яку він представляє. Професійна мовленнєва культура – ступінь досконалості професійного розвитку людини [11, с. 338].

Таким чином, професійну мовленнєву культуру можна розглядати як важливий компонент загальної культури фахівця, що визначає здатність до ефективного спілкування в контексті професійної діяльності. Вона синтезує в собі комплекс знань, цінностей, способів поведінки, необхідних у ситуаціях ділового спілкування та умінь гнучко реалізовувати їх на практиці з метою забезпечення ефективної професійної діяльності. Під час виконання службових обов'язків працівники правоохоронних органів постійно перебувають в комунікації з колегами, з керівництвом, з різними верствами населення, які вимагають рішучих дій щодо встановлення комунікації чи

долання комунікаційного бар'єру з останніми. Саме професійна комунікація забезпечує виконання працівниками правоохоронних органів своїх функціональних обов'язків, з якими б ризиками чи конфліктними ситуаціями вони не стикалися.

На якість і перебіг спілкування впливають певні умови: місце, час, обставини спілкування, тривалість спілкування. Культура спілкування визначається тим, чи залишається він ввічливим, толерантним і спокійним [12].

Під час виконання службових обов'язків працівники Національної поліції постійно контактують із громадянами різних категорій: потерпілими, злочинцями, людьми похилого віку та дітьми [13].

Кожна з цих категорій потребує індивідуального підходу, врахування психологічних особливостей та дотримання етичних норм. Так, для ефективного спілкування з дітьми необхідно забезпечити задоволення їхніх базових потреб: потреби в безпеці, визнанні, безумовній любові, потреби в знаннях і набутті навичок, потреби бути дитиною. Щоб досягти цього, необхідно дати дитині відчуття безпеки та захисту, визнати її здібності та бути для неї взірцем. Під час такого спілкування працівник має бути доброзичливим і максимально уважним. Діти мають достатній словниковий запас, можуть описувати деталі, довго запам'ятовувати факти, розрізняти категорії «добре» і «погано». До дорослих ставляться з довірою. Для них важливий особистий приклад дорослих, оцінка своїх знань і особистих якостей.

Спілкуючись з молоддю, слід спиратися на її морально-вольові якості. Вони вибіркові у спілкуванні, прагнуть до рівності у спілкуванні з дорослими та друзями, визнають цінність своєї унікальності. Слід враховувати, що небажання або невміння дорослих визнавати автономію молоді часто призводить до конфліктів.

Особливу увагу працівник правоохоронних органів повинен звертати на спілкування з правопорушником. При попередженні злочину він змушений взаємодіяти з особами, поведінка яких є девіантною. У таких випадках потрібно проде-

монструвати психологічну стійкість. Спілкуючись із правопорушником, працівники правоохоронних органів мають проявляти толерантність і виваженість, висловлюючи власну позицію щодо правопорушення відповідно до закону.

Також робота працівників правоохоронних органів часто пов'язана зі спілкуванням з людьми похилого віку та людьми з різними фізичними вадами. У такій ситуації вищезгадані працівники повинні відреагувати на звернення особи, надати необхідну допомогу, повинні бути психічно стійкими, їхні дії не повинні викликати невдоволення та обурення особи, яка звертається за допомогою.

Здатність швидко встановлювати контакти з людьми, уміння успішно спілкуватися з особами різних категорій, викликати довіру, підтримувати етичні стосунки є передумовою подальшого ефективного виконання завдань, визначальною компетентністю працівників правоохоронних органів.

Важливе значення має законодавче регулювання етичної поведінки поліцейських. Зокрема, «Правила етичної поведінки поліцейських» визначають необхідність дотримання норм ввічливості, недопущення дискримінації, використання ненормативної лексики та проявів неповаги, метою прийняття яких було формування в поліцейських «...почуття відповідальності стосовно дотримання професійно-етичних норм поведінки під час виконання службових обов'язків, а також сприяння посиленню авторитету та довіри громадян до Національної поліції України» [8]. Обов'язковою умовою є ознайомлення працівників із зазначеним документом при працевлаштуванні. Значна увага в прийнятих Правилах приділена мовній поведінці поліцейських, бо саме комунікативна складова сприяє, чи не сприяє реалізації завдань.

У Розділі II п. 1 наголошено, що поліцейський повинен «...поводитися стримано, доброзичливо, відкрито, уважно і ввічливо, викликаючи в населення повагу до поліції і готовність співпрацювати; ...дотримуватися норм ділового мовлення, не

допускати використання ненормативної лексики...» [8].

Розділ III визначає правила спілкування із затриманою особою: «Поліцейський зобов'язаний пояснити затриманій особі зрозумілою для неї мовою підстави для затримання та права затриманої особи, надати можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника, а також повідомити про факт затримання третій особі, яку повинна обрати затримана особа» [8].

Важливою складовою роботи працівника поліції є взаємодія з громадськістю й, відповідно, звернено увагу на правила спілкування в цих ситуаціях. Зокрема, у п. 2 зазначено: «Незалежно від посади чи звання у відносинах із населенням поліцейський зобов'язаний: бути тактовним та доброзичливим; висловлювати вимоги чи зауваження, що стосуються особи, у ввічливій та переконливій формі; надати можливість особі висловити власну думку; до всіх потерпілих від злочинів або інших правопорушень проявляти повагу, охороняти їх безпеку та право на невтручання в особисте життя» [8].

У п. 3 наголошено: «За будь-яких обставин і відносно будь-якої людини як у робочий, так і в неробочий час поліцейський зобов'язаний дотримуватися норм професійної етики. При зверненні до особи поліцейському заборонено бути зверхнім, погрожувати, іронізувати, використовувати ненормативну лексику та допускати дискримінацію в будь-якій формі» [8].

Основним завданням поліцейського на початковій стадії комунікації є встановлення позитивного контакту з особою, спостерігаючи за нею, що сказано, з якою інтонацією і жестикуляцією, тощо. Складовими вербальної комунікації поліцейського є представлення, згідно ч. 3 ст. 18 ЗУ «Про Національну поліцію» [7], професійна мова, ввічливе ставлення при опитуванні. Важливою складовою комунікативної компетентності є професійна мовленнєва культура, що поєднує мовну грамотність, логічність, переконливість і відповідність етичним нормам, тобто, комунікативна

культура є не лише володінням мовою, але й показником загального культурного рівня особистості. Проте, не варто забувати, що специфіка професійного спілкування працівників правоохоронної сфери має низку важливих особливостей, а саме: неухильне дотримання законності; також правоохоронна діяльність нерідко пов'язана з використанням примусових заходів і обмеження прав особистості; нерідко при взаємодії із громадянами з обов'язку служби співробітники відчують приховану, чи навіть відкритую протидію, агресію і не мають права відмовитися від подібного спілкування і повинні продовжувати виконувати власні повноваження; професійне спілкування правоохоронців із громадянами характеризується специфічністю приводів для вступу в контакт; і звичайно, що невід'ємною стороною професійного спілкування правоохоронців з громадянами є певна формалізація подібного спілкування різноманітними нормативно-правовими документами [14, с. 9-10].

Також у повсякденній діяльності працівників правоохоронної сфери присутні різноманітні ситуації конфліктної взаємодії різного рівня, переважно агресивного за своєю формою спілкування: очна ставка, обшук, допит тощо, так зване «агресивне комунікативне середовище» – контакт поліцейського з агресивними проявами осіб, протистоянням позицій, відкритим конфліктом різного ступеня, що пов'язаний із негативною емоційною напругою, що характеризується конфліктністю, емоційною напруженістю та протидією з боку співрозмовників [15, с. 12].

Володіючи тонкощами комунікації та знаючи особливості своєї професії, працівник правоохоронних органів може легко схилити особу до співпраці, припинити конфлікт, отримати потрібну інформацію та керувати ситуацією. Сутність стратегій і тактик комунікативної поведінки поліцейських як учасників спілкування в ситуаціях конфлікту вперше розглянула Крашеніннікова Т.В., зауваживши, що стратегії комунікації – це мистецтво керівництва, що засновується на правильних прогнозах мети спілкування, а тактики –

це прийоми, чи способи досягнення цієї мети. Вибір стратегій залежить від багатьох чинників, серед яких головне місце займають психологічні установки на досягнення власної мети або мети колеги. Учасники конфлікту використовують усі можливі засоби, щоб досягти бажаного [15, с. 54].

У таких умовах особливого значення набуває вміння контролювати власні емоції та будувати конструктивний діалог. У сучасному світі конструктивний діалог спрямований на досягнення взаєморозуміння і взаємного збагачення його учасників [16, с. 39].

Основними ознаками конструктивного діалогу є: намір, цілеспрямованість, правила ведення розмови [17, с. 18].

Діалог не повинен зводитися до дискусії, особливо коли одним із його учасників виступає або потерпілий, або заявник, або злочинець. У такому випадку процес спілкування може довести людину до розчарування або до неправдивих свідчень.

Найвищим показником комунікативної компетентності працівника правоохоронних органів є вміння результативно вести переговори – діалогічне спілкування з правопорушниками, злочинцями чи їх представниками з метою захисту прав і свобод громадян, забезпечення правопорядку. Переговори з правопорушниками – це ненасильницький, гуманний спосіб боротьби з правопорушеннями, злочинністю, що ґрунтується на нормативно-правових актах і моральних нормах. Його змістом є схилення правопорушників до добровільної відмови від подальших протиправних дій за наявності усвідомлення можливості їх здійснення, запобігання тяжким наслідкам та їх добровільного усунення, щирого каяття і активного сприяння розкриттю, розслідуванню правопорушення, одержання криміналістичної та оперативно-розшукової інформації [18].

Особливої актуальності набуває використання ненасильницької комунікації, яка базується на емпатії, відкритості та повазі. Вона дозволяє знижувати рівень конфліктності, формувати довіру, уникати застосування сили, підвищувати ефективність службової діяльності.

Основними труднощами переговорно-го спілкування є: відсутність навичок професійної підготовки та досвіду проведення переговорів, недоліки в організації психолінгвістичної підтримки переговорного процесу, недоліки в матеріально-технічному забезпеченні, організації та керівництві проведенням переговорів. Водночас ефективність переговорного процесу залежить від рівня підготовки працівників правоохоронних органів, їхніх психологічних і комунікативних навичок.

Також етичні принципи професійного спілкування включають повагу до гідності особи, толерантність, коректність, доброчесність, орієнтацію на законність тощо.

Значну роль у комунікації відіграють невербальні засоби, такі як міміка, жести, інтонація, дистанція спілкування. Вони виконують регулятивну функцію та впливають на формування довіри між співрозмовниками.

Таким чином, комунікативна культура працівника правоохоронних органів є інтегративною характеристикою, що поєднує професійні знання, мовленнєві навички, етичні цінності та психологічні якості. Вона забезпечує ефективність професійної діяльності, сприяє формуванню довіри населення та зміцненню авторитету правоохоронних органів.

Висновки

У результаті проведеного дослідження встановлено, що комунікативна культура працівників правоохоронних органів є важливою складовою їхньої професійної компетентності та необхідною умовою ефективного виконання службових обов'язків. Вона має інтегративний характер і поєднує мовленнєві, етичні, психологічні та поведінкові компоненти, що забезпечують результативну взаємодію з громадянами, колегами та іншими суб'єктами правовідносин.

Обґрунтовано, що етичні засади професійного спілкування – повага до гідності особи, толерантність, доброчесність, дотримання законності та професійної етики – є визначальними принципами формування комунікативної культури правоохорон-

ців і сприяють підвищенню довіри населення, забезпеченню прав і свобод людини та запобіганню конфліктам.

Встановлено, що специфіка професійної діяльності працівників правоохоронних органів зумовлює необхідність здійснення комунікації в умовах агресивного комунікативного середовища, що характеризується емоційною напруженістю, протидією та конфліктністю. У таких умовах особливого значення набувають навички емоційної саморегуляції, стресостійкості, застосування конструктивного діалогу, а також використання ефективних комунікативних стратегій і тактик.

Підкреслено значення переговорів як ефективного інструменту ненасильницького врегулювання конфліктів, що ґрунтується на правових і моральних засадах та сприяє досягненню правомірних цілей правоохоронної діяльності.

Узагальнюючи результати дослідження, слід зазначити, що підвищення рівня комунікативної культури працівників правоохоронних органів потребує системного підходу, який передбачає вдосконалення професійної підготовки, формування етичної свідомості, розвиток мовленнєвих і психологічних компетентностей. Перспективи подальших наукових розвідок вбачаються у розробленні ефективних методик формування комунікативної культури правоохоронців з урахуванням сучасних викликів та європейських стандартів правоохоронної діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці та впровадженні ефективних організаційно-психологічних моделей формування комунікативно-мовленнєвої культури майбутніх працівників правоохоронних органів, створенні спеціалізованих програм підготовки з розвитку ненасильницької комунікації, переговорних стратегій та емоційної стійкості, а також у вивченні впливу цифрових комунікативних середовищ на професійне спілкування працівників правоохоронної сфери.

Література

1. Зінченко В. Феномен комунікативної компетентності в правоохоронній ді-

яльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 53. Т. 1. С. 312-318. URL : <https://rep.dnuvs.ukr.education/server/api/core/bitstreams/221cc76b-fecf-4fb0-8ce2-0102d2b33eb3/content> (дата звернення: 08.01.2026).

2. Землянська О. Комуникативна компетентність та її роль в діяльності працівника поліції. Підготовка охоронців правопорядку в Харкові (1917–2017 рр.). Харків, 2017. С.134-136. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/25_11_2017/pdf/67.pdf (дата звернення: 08.01.2026).

3. Боровець О.В. Комуникативна компетентність як умова ефективної професійної діяльності учителя початкової школи. *Педагогічні науки: зб. наук. праць*. Херсон: Айлант, 2011. Вип. 58. Ч. 1. С. 203-208.

4. Дунець Л. М., Павліченко А. П. Особливості професійного спілкування майбутніх працівників поліції. *Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. Харків : КЦ ФОП Іванової М.А., 2019. Т. І. Організаційна психологія. Вип. 54. 112 с. С. 3-8. URL: <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v1/i54/3.pdf>. (дата звернення: 09.01.2026).

5. Олексієнко С.Б., Герман Л. В. Значущість комуникативної складової в професійно-психологічній підготовці правоохоронців. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: Психологічні науки. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2015. № 1. 216с. С. 117-126. URL: https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/sbirnik_1_2015_psh.pdf. (дата звернення: 09.01.2026).

6. Крашеніннікова Т.В. Комуникативна компетенція працівника Національної поліції: Навчальний посібник. ДДУВС – Дніпро: Адверта, 2017. 107 с. URL: https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/464/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B7%D0%9A%D0%9A%D0%9F%D0%9D%D0%9F_9%2C11.pdf (дата звернення: 10.01.2026).

7. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Законодавство України* : база даних / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov>

ua/laws/show/580-19#Text (дата звернення 10.01.2026).

8. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських: Наказ МВС України від 09.11.2016 №1179. *Законодавство України* : база даних / Верховна Рада України. Дата оновлення: 04.11.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#n14> (дата звернення: 10.01.2026).

9. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.

10. Ткаченко В.Д., Погребняк С.П., Лук'янов Д.В. Юридична деонтологія: підручник / ред. В.Д. Ткаченка. Харків: Одісеї., 2006. 256 с. ISBN 966-633-4917 URL: [file:///C:/Users/LN/Downloads/Ur_Deontolog_2006%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/LN/Downloads/Ur_Deontolog_2006%20(1).pdf) (дата звернення: 15.01.2026).

11. Гусарєв С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): навч. посіб. К.: Знання, 2005. 655 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-157.html> (дата звернення: 15.01.2026).

12. Литвин В.В. Комунікація поліцейського патрульної поліції. *Юридична психологія*. 2019. № 2(25). С. 93-99. DOI: <https://doi.org/10.33270/03192502.93.6>.

13. Охрімченко І., Мартенко О. Психологічні детермінанти формування іміджу поліцейського. *Юридична психологія*. 2021. № 2(29). С. 20-28. DOI: <https://doi.org/10.33270/03212902.20>.

14. Розов В.І. Комуникативна підготовка співробітників правоохоронних органів. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2015. 160 с. ISBN 978-617-673-360-7.

15. Крашеніннікова Т.В. Комуникативна компетенція працівника Національної поліції: Навчальний посібник. ДДУВС – Дніпро: Адверта, 2017. 107 с.

16. Ключовський Я. Філософія діалогу. Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського. Київ, 2013. 224 с. ISBN 978-966-378-324-6.

17. Загнітко А., Домрачева І. Основи мовленнєвої діяльності. Навчальний посібник для студентів. Донецьк, 2001. 56 с.

18. Михальчук О. «Мовна поведінка» як категорія української соціолінгвістики. *Мова і суспільство*. 2014. Вип. 5. С. 28–39. <file:///C:/Users/LN/Downloads/1754-4910-1-PB.pdf> (дата звернення: 15.01.2026).

Kyslyak L. N.

kyslyak.lesya73@gmail.com

**ETHICAL FOUNDATIONS OF
COMMUNICATIVE CULTURE OF LAW
ENFORCEMENT OFFICERS**

The article provides a comprehensive analysis of the ethical foundations of communicative culture of law enforcement officers as an essential component of their professional competence. It is emphasized that professional communication in law enforcement is a complex, multi-level process that includes information exchange, interaction, and mutual perception, implemented through verbal and non-verbal means.

Particular attention is paid to the role of ethical principles, such as respect for human dignity, tolerance, integrity, and adherence to the rule of law, which determine the effectiveness of communication and contribute to building public trust in law enforcement institutions. The study highlights that communicative culture is not only a professional tool but also a key factor in preventing conflicts and ensuring the protection of human rights and freedoms.

The specific features of professional communication in law enforcement activity are

analyzed, especially its functioning in an aggressive communicative environment characterized by emotional tension, confrontation, and resistance. In this context, the importance of emotional self-regulation, psychological stability, and the ability to conduct constructive dialogue is substantiated.

The article also examines the peculiarities of interaction with different categories of citizens, taking into account their psychological characteristics and social status. The role of communicative strategies, tactics, and negotiation processes as effective means of conflict resolution and non-violent influence is revealed.

It is concluded that the communicative culture of law enforcement officers is an integrative characteristic that combines linguistic, ethical, and psychological components and directly affects the effectiveness of professional activity. The necessity of improving professional training through the development of communicative competence based on ethical standards is substantiated.

Keywords: communicative culture, professional ethics, law enforcement officers, communicative competence, professional communication, ethical principles, constructive dialogue, negotiation, nonviolent communication, police activity.